

OA.

ONDERWIJS ACADEMIE

AI-GELETTERDHEID OP SCHOOL

Praktische handreiking
voor schooljaar 2026/2027

Van inzicht naar concrete actie

Voor scholen en onderwijsorganisaties

AI-geletterdheid: wat betekent dit voor scholen?

AI is in korte tijd onderdeel geworden van de dagelijkse onderwijspraktijk. Medewerkers gebruiken generatieve AI bijvoorbeeld voor lesvoorbereiding, communicatie, ideeën, samenvattingen en administratieve taken.

Artikel 4 van de Europese AI-verordening (AI Act) vraagt van organisaties die AI-systemen aanbieden of gebruiken dat zij maatregelen nemen om een voldoende niveau van AI-geletterdheid te bevorderen bij medewerkers en andere personen die namens hen met AI-systemen werken. Daarbij moet rekening worden gehouden met onder meer kennis en ervaring, de context waarin AI wordt gebruikt en de personen op wie de systemen worden toegepast.

Belangrijk: er is geen verplicht algemeen AI-certificaat of één wettelijk vastgesteld kennisniveau voor iedere medewerker. De aanpak hoort te passen bij de organisatie, de medewerkers, de gebruikte AI-systemen en de risico's.

Vier onderdelen om naar te kijken

1. Beleid & kaders

Welke AI-toepassingen worden gebruikt? Welke afspraken gelden rond gebruik, persoonsgegevens, leerlinggegevens en vertrouwelijke informatie? En is duidelijk wie verantwoordelijk is voor beleid en actualisatie?

2. Kennis & vaardigheden

Begrijpen medewerkers op hoofdlijnen hoe generatieve AI werkt, wat de beperkingen zijn en waarom belangrijke output gecontroleerd moet worden?

3. Onderwijspraktijk

Kunnen medewerkers beoordelen wanneer AI wel en niet passend is? Wordt AI-output kritisch beoordeeld en worden kansen, dilemma's en risico's binnen teams besproken?

4. Borging & aantoonbaarheid

Is AI-geletterdheid meer dan een eenmalige training? Worden activiteiten vastgelegd en krijgt het onderwerp structureel aandacht binnen professionalisering en beleid?

Praktische checklist voor schoolorganisaties

Gebruik deze checklist als startpunt voor het gesprek binnen de organisatie.

- ☐ Wij weten welke AI-systemen binnen de organisatie worden gebruikt.
- ☐ Wij hebben bepaald welke toepassingen wel en niet passend zijn.
- ☐ Wij hebben afspraken over persoonsgegevens, leerlinggegevens en vertrouwelijke informatie.
- ☐ Medewerkers kennen belangrijke beperkingen van generatieve AI, waaronder onjuiste of verzonden output.
- ☐ Medewerkers weten dat belangrijke AI-output kritisch moet worden beoordeeld.
- ☐ Wij besteden aandacht aan relevante juridische en ethische aspecten, passend bij ons gebruik.
- ☐ Scholing en begeleiding sluiten aan bij verschillende rollen, kennisniveaus en toepassingen.
- ☐ Wij hebben duidelijk gemaakt wie verantwoordelijk is voor afspraken en actualisatie.
- ☐ Wij leggen trainingen, instructies en andere AI-geletterdheidsinitiatieven intern vast.
- ☐ Wij evalueren periodiek of onze afspraken en professionalisering nog passen bij de gebruikte AI-systemen.

Hoe maak je inspanningen aantoonbaar?

De Europese Commissie geeft aan dat er geen verplicht certificaat voor AI-geletterdheid nodig is. Organisaties kunnen bijvoorbeeld intern bijhouden welke trainingen en andere begeleidende initiatieven zijn uitgevoerd. Aantoonbaarheid hoeft dus niet ingewikkeld te zijn, maar structurele vastlegging helpt wel.

Wat kun je bijvoorbeeld bewaren?

- een overzicht van gebruikte AI-systemen en relevante gebruikersgroepen;
- interne richtlijnen of afspraken over AI-gebruik;
- presentaties, hand-outs of e-learnings die medewerkers hebben ontvangen;
- registratie van trainingen, workshops of teamgesprekken;
- communicatie aan medewerkers over veilig en verantwoord AI-gebruik;
- verslagen van evaluaties of actualisaties van AI-afspraken;
- rolspecifieke instructies voor medewerkers die met risicovollere toepassingen werken.

Een eenvoudig intern logboek

Een eenvoudige tabel kan al helpen om activiteiten consequent vast te leggen:

Datum	Doelgroep	Activiteit	Onderwerp	Bewijs / locatie
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____

5 acties voor schooljaar 2026/2027

1

Breng het gebruik in beeld

Inventariseer welke AI-systemen medewerkers gebruiken, voor welke werkzaamheden en welke groepen ermee werken.

2

Maak basisafspraken

Leg in begrijpelijke taal vast wat medewerkers wel en niet met AI mogen doen, vooral rond persoonsgegevens, leerlinggegevens en vertrouwelijke informatie.

3

Ontwikkel kennis en vaardigheden

Zorg voor passende scholing en begeleiding. Niet iedereen hoeft hetzelfde te leren: rol, ervaring, toepassing en risico bepalen wat nodig is.

4

Leg activiteiten vast

Houd eenvoudig bij welke instructies, trainingen, teamgesprekken en andere initiatieven zijn aangeboden.

5

Plan actualisatie

AI verandert snel. Maak AI-geletterdheid onderdeel van professionalisering en plan periodiek een herijking van afspraken en scholing.

Begin klein, maar begin wel.

Een goede inventarisatie, duidelijke afspraken, passende professionalisering en eenvoudige vastlegging vormen samen al een sterke basis voor een bewuste aanpak van AI-geletterdheid.

Van inzicht naar ontwikkeling

Wil je weten waar jouw organisatie staat? Vul dan de online AI-geletterdheidsscan van Onderwijs Academie in. De scan geeft direct een totaalscore, inzicht per domein en een persoonlijk aandachtspunt.

De online scan bestaat uit 15 stellingen en duurt ongeveer 5 minuten.

Onderwijs Academie kan scholen en besturen ondersteunen bij de volgende stap: van bewustwording en praktische AI-vaardigheden tot afspraken, leiderschap en duurzame borging.

Voor teams Praktische scholing over verantwoord en effectief AI-gebruik.	Voor leidinggevendenden Kansen, kaders, verantwoordelijkheden en implementatie.
Voor organisaties Maatwerk rond professionalisering, beleid en duurzame borging.	Blended leren Combinaties van bijeenkomsten, online leren en toepassing in de praktijk.

Onderwijs Academie

Leren. Groeien. Ontwikkelen. Impact maken.

Bronnen en verantwoording

Deze handreiking is gebaseerd op de actuele informatie van de Europese Commissie over artikel 4 van de AI Act. Raadpleeg bij juridische vragen altijd de actuele officiële regelgeving en zo nodig juridisch advies.

Bron: Europese Commissie, 'AI Literacy - Questions & Answers', laatst bijgewerkt 27 juli 2026; en 'Navigating the AI Act'.